

Diepenbeeks

België–Belgique
PB - P.P.
3590 Diepenbeek 1
BC 10109

Natuur. Nieuws

Adresklever

Stand van zaken in
Nietelbroeken
De Maten
Dorpsbemden

Roeken in Diepenbeek

Natuurpunt Afd. Diepenbeek.

Voorzitter: Jos Ramaekers, Houbrichtsstraat 2,
Diepenbeek, 011/351583
Secretaris: Richard Vuurstaek, Zinniastraat 17,
Diepenbeek, 011/322718
Penningmeester: David Berx, De Hutten 52,
Genk, 089/247702
Milieu- en Culturele raad: Gilbert Martens,
Plompaertstraat 22, Diepenbeek, 0472/329136

Jos Paulussen, Jagersstraat 28, Diepenbeek; 011/323962
Chris Dictus, Piannesbergstraat 19, Diepenbeek; 011/ 333692
Erik Nuyts, Kempenstraat. 136, Diepenbeek; 011/332382
André Witvrouw, Dautenstraat 42, Diepenbeek; 011/324382
Koen Thonissen, Nanofstraat 118, Diepenbeek; 011 / 25 60 41

Woord van de voorzitter.

April, en de lengende dagen van het prille voorjaar vullen onze voorraad vitamine D weer aan. Dankzij de zon en de langere dagen kijken we weer wat vrolijker tegen het leven aan.

Voor de natuurpunt vrijwilligers wordt het nu wat rustiger. Tijdens de winterslaap van dieren en planten draaien de beheerteams in onze natuurgebieden op volle toeren om alle geplande werken klaar te krijgen tegen de tijd dat de dieren terug wakker worden of terugkeren.

Zoals andere jaren werden we ook dit afgelopen winterseizoen bij onze werkzaamheden geholpen door de jeugd. Meer bepaald de schooljeugd. Zowel in de Dauteweyers, Dorpsbenden en De Maten mochten we de gewaardeerde hulp van het 5de en/of 6de leerjaar verwelkomen bij het wegslepen en/of verhakselen van wilgenopslag of ander houtig gewas. We willen hier dan ook de kinderen en leraars van het Paleis, de gemeenteschool en de Papillon hartelijk bedanken voor de geboden hulp.

Nu het voorjaar is aangebroken is het weer in spanning afwachten hoe de natuur reageert op onze ingrepen. Roepen de boomkijkers opnieuw in de Dauteweyers?, is er nog lavendelheide te vinden in de Maten, Doet de blauwe knoop het beter in Nietelbroeken of palmen de orchideeën de vrijgemaakte percelen in de Dorpsbenden in?

Wellicht kom je dit en nog veel meer te weten op één van onze volgende uitstappen waarvoor we je van harte uitnodigen.

Tot binnenkort, ergens in de natuur

Met vriendelijke groeten,

Jos Ramaekers
Voorzitter

Nietelbroeken.

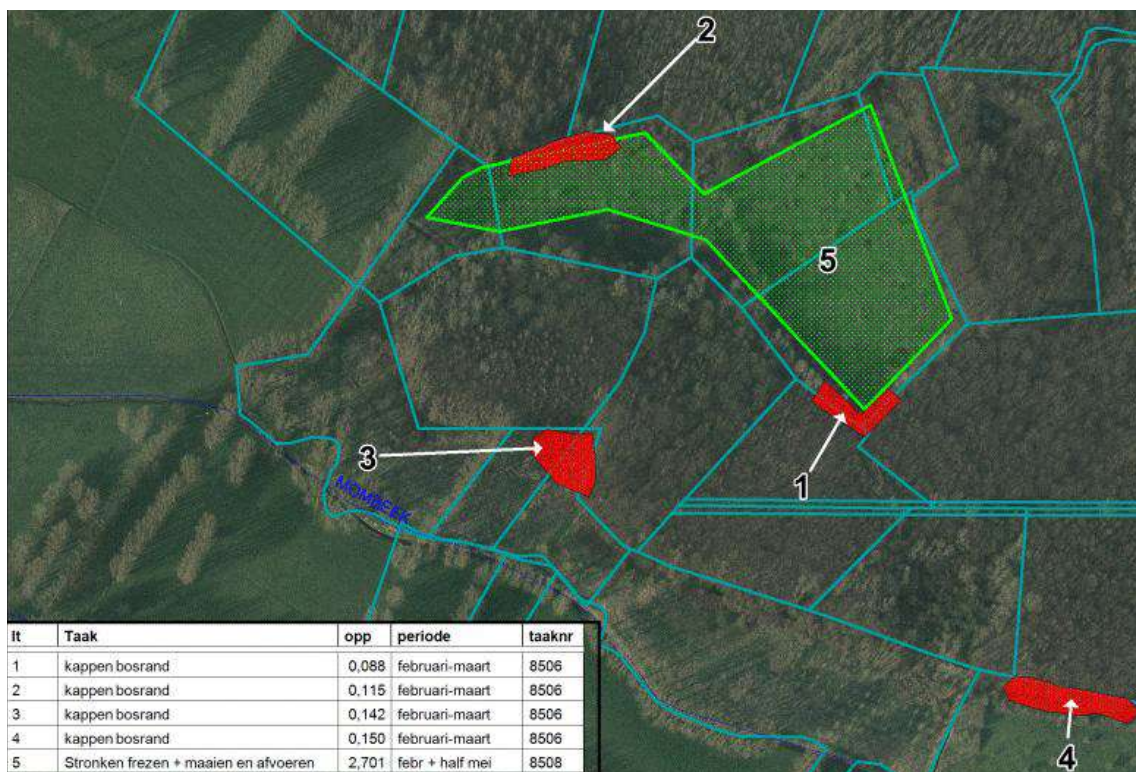
Eind juni 2011, een mooie zomerdag, een uitzondering in dit zomerse regenseizoen dat enkele weken geleden begon. We hebben afgesproken aan het startpunt van de wandeling door Nietelbroeken aan het klein cafeeke. We, dat zijn Jos, Ward van het regionaal landschap, Esther van Natuurpunt, Robin van het instituut voor natuur en bosonderzoek en Tom van het agentschap natuur en bos. Een uitgelezen gezelschap. Samen struinen we met goed ingestopte broekspijpen tegen de teken door bos en weiland van het natuurgebied. De paden laten we bewust links (of rechts) liggen. Het gaat er vandaag immers om de natuurwaarden te onderzoeken van Nietelbroeken in functie van de Europese Natuurdoelen die hier moeten gerealiseerd worden.

De meegebrachte specialisten zijn danig onder de indruk van wat hier aan natuurwaarden aanwezig is, ook de resten van waardevolle graslanden op private percelen die al jarenlang braak liggen maken indruk. Voor mezelf is dit natuurlijk geen nieuws, maar het doet toch deugd vast te stellen dat ook specialisten dit nu vaststellen. Daarnaast geeft het open landschap dat hier nog zo gaaf is met quasi geen bebouwing in de vallei aan dat er nog een enorm groeipotentieel is voor topnatuur in deze uithoek van Diepenbeek. De verkenningswandeling vordert maar traag, de specialisten kruipen op hun knieën door de bijzonderste stukjes en zouden er zelfs hun tent opslaan als ze die bij hadden.

We laten ons door hen overtuigen om ingrepen te doen die vooral de schraalgraslandsoorten ten goede zullen komen. De omgeving van Nietelbroeken samen met het meer stroomafwaarts in de Mombeekvallei gelegen natuurgebied tussen Alken en Sint-Lambrechts-Herk worden zeker zo waardevol geacht als de Dorpsbenden (en die staan al in de top 2 van Vlaanderen!).

De gevraagde ingrepen bestaan vooral uit het creëren van een golvende bosrand, die net op de plaatsen met bijzondere plantengroei terugwijkt om meer zon toe te laten, aangevuld met het opruimen van boomopslag op het centrale weiland (5) van Nietelbroeken zodat dit in de toekomst ook gehooïd kan

worden. Voor de ingrepen dienen we een project in bij de Vlaamse overheid, en ook de werkploeg van het Regionaal Landschap Haspengouw wordt ingeschakeld. Tussen augustus en maart is er hard gewerkt, zowel door de professionele werkploegen als door de jeugdbond voor natuurstudie en de Diepenbeekse vrijwilligers.

Bijgevoegd kaartje geeft een overzicht van de werken die als gevolg van het terreinbezoek afgelopen winter zijn uitgevoerd of nog uitgevoerd zullen worden.

Daarnaast zijn er op een veelbelovend perceel ten zuiden van de Tierstraat ook nog grondige opruimwerken uitgevoerd. Nietelbroeken worden door deze werken alvast klaargestoomd voor de 21ste eeuw.

De Maten.

Deze winter is het beheerteam van de Maten gestart met het vrijmaken van het terrein, aangrenzend aan de Augustijnerweyer (4), genaamd de “Franse vijver”(1).

De naam “Franse Vijver” werd door leden van de heemkundige kring van Diepenbeek terug gevonden op oude kaarten. Door verder onderzoek kwamen er nog wat andere wetenswaardigheden over deze omgeving aan het licht. Zo moet er zich een iJermolen bevonden hebben op een soort eiland aan de Stiemerbeek, ter hoogte van de Augustijnerweyer. Dit is misschien de verklaring voor de naam “de Pengel” voor de plaats waar de Stiemer onder het kanaal doorgaat. Een pengel is namelijk het punt waar men de hoogte meet van het opgestuwde water voor de molen.

De bunkers (B1 en B2) werden dan weer in de schijnwerpers gezet naar aanleiding van het thema van de openmonumentendag. Ze waren in mei '40 een onderdeel van de verdedigingsgordel voor het sas van Diepenbeek met onder andere ook antitank en prikkeldraad versperringen. Één van de laatste nog overblijvende antitank versperring zag tijdens de werken weer het licht (foto). Het is een metalen cilindervormige constructie die volgestort is met beton en met lange ijzeren pennen (waarschijnlijk treinrails) in de bodem steekt.

De reden van deze werken is het historisch open karakter van de Maten in de mate van het mogelijke herstellen. De openheid is van belang om de vele plantensoorten eigen aan natte heide nieuwe kansen te geven, zoals dopheide, zonnedaauw, beenbreek, enz. En misschien zullen enkele die er nu niet meer zijn maar er vroeger wel waren, terugkomen zoals oa lavendelheide, klokjesgentiaan, enz. Volgend najaar gaan we dan verder met de wilgenopslag rond bunker B2. Zodat we vanaf het nog in private handen zijnde terrein (2), wat door de eigenaar is vrijgemaakt, een mooi wijds zicht over de Augustijnenvijver krijgen.

Niet enkel Natuurpunt heeft afgelopen winter hard gewerkt in De Maten. Gedurende een hele periode was er, ter hoogte van De Pengel een 7 meter diepe bouwput aan de rand van de zandvlakte. Velen vroegen zich af waarvoor dat was. Een nieuwe leiding voor de chemische industrie?, een nieuwe “smeerpipj” voor drinkwater?, een rioolwaterleiding?. Niks van dat alles.

De booractiviteiten vormen het sluitstuk van de eerste fase om het regenwater van industriegebied Genk-Zuid af te koppelen van het rioolwater. Dit ‘zuivere’ regenwater, afkomstig van straten, parkeerterreinen en gebouwen van het industrieterrein rondom de Winterbeeklaan wordt nu in een aparte collector opgevangen die langsheen de Winterbeek onder de Stiemerbeek door wordt gevoerd om voorbij het sluizencomplex van Diepenbeek rechtstreeks in het kanaal te worden geloosd. De aanleg gebeurde door de buizen ondergronds te persen vanuit de bouwput aan de Pengel. Door dit regenwater af te koppelen zullen de overstorten op de Stiemer minder vaak werken en krijgt het zuiveringsstation meer geconcentreerd rioolwater zodat het beter kan werken.

Schematisch ziet dat er zo uit.

De Dorpsbemden.

Ieder jaar zijn er in de Dorpsbemden 6 contractanten (landbouwers, liefhebbers) die diverse beheerwerken uitvoeren op de hen toegekende percelen. Dit gaat dan om maaien en hooien, begrazing met runderen of paarden en soms ook nabegrazing.

Maar sinds 2008 zijn er ook grotere herstel en omvormingswerken begonnen. Deze gingen ook in 2011 door. Zo is het terrein waar in 2010 de populieren gekapt en opgeruimd werden, nu geëgaliseerd. Ook werden er bijkomende grachten gegraven en een bestaande poel terug

hersteld. Deze werken waren de afronding van het Provinciaal project rond de blauwgraslanden.

Maar ook het reguliere beheer ging verder.

Zo nam de werkploeg van Natuurpunt het maaien en opruimen van de 2 percelen met pitrus voor hun rekening.

En in het najaar werd het terrein met voormalige populieren gemaaid met de bosmaaier en opgeruimd.

Het beheerteam “Dorpsbemden-Dauteweyers” deed ook dit jaar meer dan een duit in het zakje. Ze herstelden het knuppelpad en voorzagen het van een antislip laag. Een poel langs de kiezelweg kreeg een opknapbeurt door het verwijderen van bomen en struiken op de oevers. En de wilgenstruwelen langsheen de blauwgraslanden werden teruggedrongen.

En als laatste kwam het educatief natuurbeheer van Natuurpunt nog langs met een aantal klassen van enkele

scholen van Diepenbeek. Zij zorgden met het opruimen van zwerfvuil, het vrijmaken van de stammen van de knotwilgen en het hakselen van de afgezette houtopslag voor de finishing touch.

In 2012 zullen een aantal van deze werken verder gezet worden. Zo moeten nog verschillende wilgenstruwelen ingeperkt worden, ook zullen de voormalige populier terreinen moeten gemaaid worden buiten het reguliere maai- en hooibeheer.

Maar dit jaar mogen we zeker uitkijken naar de eerste resultaten van het in 2008 opgestarte project. Met op termijn een zich uitbreidend blauwgrasland met zijn orchideeën.

Onze Diepenbeekse roeken

(*Corvus frugilegus*).

zijn er weer. Kenmerkend voor roeken is dat ze in grote kolonies bij elkaar nestelen. Tussen de Bekenrooi- en Zegestraat telde ik 84 nesten in de populieren. Net iets minder dan vorig jaar.

Wellicht zijn de nieuwe kolonies aan de Rapertingenstraat (23 nesten) en de Tomstraat (8 nesten) in Hasselt wel afsplitsingen. De grote aantallen vogels, zo zwart en groot als kraaien, zijn indrukwekkend. Het geluid, vooral 's morgens en 's avonds ontgaat zeker de omwonenden niet, vele burgers ergeren zich eraan.

Mensen die roeken tijdens het nestelen verjagen weten dat ze heel hardnekkig zijn. Het probleem is ook steeds bij verjagen dat de roeken elders in de bebouwde kom gaan nestelen. Het probleem wordt slechts verplaatst. Net als kraaien worden roeken gezien als schadeveroorzakers. Daarmee is het gemiddelde beeld gegeven: men is de dieren liever kwijt dan rijk.

Roeken hebben het nadeel dat ze er niet zo lief uitzien als zwaluwen. Optreden tegen lieflijke zwaluwtjes ligt veel moeilijker, bijna iedereen zal het vernielen van zwaluwnesten omwille van de mest op de stoep afkeuren. Voor roeken heeft men veel minder begrip, hoewel roeken zeker zo nuttig zijn als zwaluwen.

Roeken hebben heel andere leefgewoonten dan kraaien. Hun voornaamste voedsel wordt gevormd door slakken, larven van insecten, engerlingen, emelten en muizen en dat is voor de melkveehouder eigenlijk zeer welkom want emelten (larven van de langpootmug) en engerlingen (larven van kevers) tasten het wortelgestel van gras aan. Aangezien roeken vooral insecteneters zijn trekken ze, in tegenstelling tot kraaien, ook weg in de winter. Zodra ze begin maart terugkeren, beginnen ze met het herstel van hun nest of de bouw van een nieuw nest. Roeken zijn meesters in het bouwen van nesten. Een nest dat gemiddeld wel driehonderd takken omvat, kan binnen twee dagen klaar zijn. Kolonies lijken zelfs cultuurverschillen in de samenstelling van het nest te hebben. Roeken zijn ook zeer slim en gebruiken zelfs gereedschappen.

Kijk eens goed naar roeken, ze hebben een heel interessant familiaal leven: ze foerageren met elkaar en de jonge roeken leren daarbij van de ouders. Een kolonie is ook niet eenvormig, binnen de kolonie zie je verschillende clusters van nesten die kort bij elkaar staan. De roeken in Vlaanderen nestelen vooral in populieren, maar elders in Europa broeden ze vooral in stevige hoge bomen zoals eiken.

Onze natuurgebieden.

De Dorpsbenden-Pomperik: Graslanden worden natuur voor iedereen.

Situering; centrum Diepenbeek, hoek Verbindingslaan en de Demer.

Grootte: 38 ha, Beheerder: Jos Paulussen, 011/323962

Nietelbroeken: Sprookjesbos in Diepenbeeks Haspengouw.

Situering; Zuid-Diepenbeek grensoverschrijdend met Kortesseem en Hasselt.

Grootte: 66 ha, Beheerder Jos Ramaekers, 011/351583

De Dauteweyers: Industrieel patrimonium wordt weer natuur.

Situering; Lutselus, St-Servatiusstraat.

Grootte: 11 ha, Beheerder: André Witvrouw, 011/324382

De Maten: Natuurparel van midden Limburg.

Situering; Noord-Diepenbeek grensoverschrijdend met Genk.

Grootte: tot. 231 ha, Beheerder Diepenbeeks gedeelte: David Berx, 089/247702

De Mowkes: Voormalige waterkelder wordt vleermuizen (t)huis.

Situering; op de universitaire campus Diepenbeek aan de Stiemer.

Den Elst: Natuuroase in een landschap van monoculturen.

Situering; ten noorden en langs de autosnelweg, tussen de gehuchten het Crijt en het Reitse.

Grootte: 5 ha, Beheerder: (nog in overleg).

De Sluisbenden: (natuurontwikkelings gebied).

Situering; ten westen van de universitaire campus, langs de Demer.

Grootte: 5 ha, Beheerder: Koen Thonissen, 011 / 25 60 41.

Digitale nieuwsbrief.

In deze tijd van internet, e-mail en dergelijke, willen we als afdeling Diepenbeek niet achterblijven en bieden onze nieuwsbrief aan in digitale vorm. Een e-mail naar onze redactie david.berx@pandora.be is reeds voldoende om u op de lijst te zetten om ons tijdschrift langs het internet te ontvangen. Dit vermindert onze kosten, spaart het milieu en u ontvangt het tijdschrift mooi op tijd en in kleur.

Beheerteams.

In het natuurgebied “De Maten” en sinds kort ook in “De Dorpsbemden” zijn er beheerteams actief. Het is de bedoeling om op vaste tijdstippen beheerwerken uit te voeren in het desbetreffende gebied. Voor de Maten is dat elke tweede zaterdag en voor de Dorpsbemden elke derde zaterdag van de maand telkens om 13u30. Einde is voorzien om 16u. Plaats van samenkomst;

voor de Maten; kruising Dillekensweyerstraat en het Fietspad.

voor de Dorpsbemden; parking aan de visvijver, Pomperikweg.

Dus iedereen die tijd en goesting heeft om de handen uit de mouwen te steken voor de natuur, is van harte welkom.

Voor meer info E-mail;

voor de Maten; davidberx@pandora.be.

voor de Dorpsbemden; jos.paulussen1@telenet.be

Onze eerst volgende activiteiten.

Zondag 22 april: Ochtend in de Maten.

Samenkomst om 06u op de parking “de Pengel” aan de Havenlaan langs het Albertkanaal. Nadien ontbijt:

(vooraf inschrijven door storting van 8,5 euro op reknr: 001-2378710-55, code: ochtendwandeling).

Zondag 20 mei: Daguitstap naar Furfoos.

Samenkomst om **09u** op de carpoolparking aan de E313 te Diepenbeek. De vallei van de Lesse op zijn mooist.

Picknick meebrengen.

Zondag 17 juni: Bloemen in de Dorpsbemden.

Samenkomst om 14u op de parking van de sporthal “Het Demerstrand”.

Bijzondere bloeiende bloemen allerhande.